

Către: **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova**

În atenția Doamnei Ludmila Catlabuga, Ministra Agriculturii și Industriei Alimentare

Copie:

Comisia parlamentară agricultură și industrie alimentară cai@parlament.md

Comisia parlamentară mediu și schimbări climatice cmc@parlament.md

Ministerul Mediului al Republicii Moldova - D-lui Gheorghe Hajder, Ministrul Mediului
Cancelaria@mediu.gov.md

Agencia de Mediu a Republicii Moldova am@am.gov.md

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor cancelaria@ansa.gov.md

Comisia Națională pentru Securitatea Biologică, Doamnei președintă Dna Andronic Larisa, dr.-hab.

Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, D-lui Alexei Buzu, Secretar General al Guvernului

Biroului pentru Integrare Europeană, Dnei Cristina Gherasimov, Viceprim-ministră

Din partea: organizațiilor societății civile, asociațiilor ramurale, reprezentanților comunității academice, experți independenți - conform listei de mai jos

NOTĂ DE POZIȚIE

privind proiectul de lege nr. 667-MAIA-2026 pentru modificarea Legii nr. 152/2022 privind diseminarea deliberată în mediu și introducerea pe piață a organismelor modificate genetic

Doamnă Ministră,

Semnatarii prezentei note au examinat proiectul de lege nr. 667-MAIA-2026 pentru modificarea Legii nr. 152/2022 privind organismele modificate genetic (OMG) (<https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2026-06/667-MAIA-2026.pdf>) și nu susține promovarea acestuia din următoarele considerente:

Proiectul nu se limitează doar la ajustări tehnice de terminologie, ci schimbă modelul de admitere și control al OMG-urilor în Republica Moldova: autorizarea națională și expertiza națională independentă cedează locul autorizării europene și avizului Agenției de Mediu, iar interdicția generală de 20 de ani privind cultivarea comercială a plantelor modificate genetic este abrogată integral.

Considerăm că, în forma actuală, aceste modificări slăbesc capacitatea națională de decizie și control în domeniul securității biologice, fără o compensare corespunzătoare prin mecanisme naționale echivalente și fără o consultare prealabilă a societății civile, a fermierilor și a producătorilor ecologici.

Precizăm că, potrivit proiectului, modificările aduse Legii nr. 152/2022 - inclusiv abrogarea moratorului, desființarea Comisiei Naționale pentru Securitate Biologică și transformarea autorizației în aviz - intră în vigoare abia la 3 ani de la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană (art. IV al proiectului;

Nota informativă, sect. 3.1). Tocmai acest termen îndepărtat demonstrează că nu există nicio urgență care să justifice adoptarea grăbită a proiectului acum, fără o evaluare de impact și o consultare publică reală. Adoptarea în forma actuală ar fixa un model - inclusiv renunțarea la mecanismele naționale de expertiză - cu ani înainte de a fi necesar și înainte ca cineva să fi evaluat efectele asupra fermierilor mici, producătorilor ecologici și a poziției Republicii Moldova ca țară liberă de OMG.

Solicităm retragerea proiectului în forma actuală și relansarea procesului printr-o consultare publică reală.

Principalele argumente împotriva promovării proiectului de act normativ așa cum este propus acum:

1. Abrogarea art. 5, alin.(4) din Legea 152/2022, nu poate fi tratată ca o simplă modificare tehnică, întrucât aceasta conduce la eliminarea integrală a moratoriului de 20 de ani privind cultivarea în scop comercial a plantelor modificate genetic, fără ca Parlamentul să adopte o decizie distinctă și expres fundamentată cu privire la renunțarea la această măsură de protecție. În locul unei interdicții generale se introduce un mecanism de excludere teritorială punctuală, care trebuie motivat, proporțional și integrat procedural la nivelul UE. Acest mecanism de excludere teritorială corespunde posibilității prevăzute de Directiva (UE) 2015/412, pe care majoritatea statelor membre au aplicat-o până în noiembrie 2015. În temeiul acestei Directive, 19 state membre adoptaseră interdicții totale sau parțiale ale cultivării OMG pe teritoriul lor. Diferența esențială este că aceste state și-au păstrat structurile naționale de expertiză științifică necesare pentru a fundamenta astfel de decizii, pe când proiectul de act normativ desființează tocmai aceste structuri de expertiză/capacitate. (a se vedea pct. 3). Practic, sarcina argumentării se inversează: dacă în prezent interdicția este regula și excepțiile trebuie justificate, prin proiectul de act normativ, regula devine admiterea, iar orice restricție trebuie motivată separat. O schimbare de această amploare nu poate fi tratată ca un exercițiu tehnic de armonizare și ar trebui să facă obiectul unei decizii separate/distincte și documentate a Parlamentului.
2. Transformarea autorizației naționale într-un aviz subordonat - proiectul de act normativ înlocuiește autorizația națională emisă de Agenția de Mediu cu un aviz care însoțește autorizația acordată la nivelul Uniunii Europene. Agenția de Mediu încetează să mai fie autoritatea decizională primară și devine un organ care se raportează la o decizie deja luată la nivel european, cu o marjă redusă de a lua în calcul condițiile locale.
3. Lichidarea Comisiei Naționale pentru Securitate Biologică - prin proiectul de act normativ se abrogă art. 12 din Legea 152/2022, iar toate funcțiile Comisiei sunt transferate exclusiv Agenției de Mediu. Problema nu este că aceste funcții rămân fără titular, ci că sunt concentrate într-o autoritate administrativă de mediu care nu dispune de expertiza științifică și de bază de laborator necesare evaluării OMG: laboratorul de referință al Agenției acoperă aerul, apa, solul, deșeurile și radioactivitatea, dar nu și analiza molecular-genetică sau detectarea OMG (a se vedea structura laboratorului: am.gov.md). De altfel, în practică, evaluarea științifică a riscurilor OMG s-a bazat și până acum pe deciziile UE și pe expertiza EFSA, singura autorizare acordată vreodată la nivel național viza șrotul din soia modificată genetic deja aprobat în Uniunea Europeană. În plus, capacitatea administrativă a Agenției de Mediu este pusă sub semnul întrebării chiar de [auditul de conformitate al Curții de Conturi](#), care a constatat că «procedura de emitere a actelor permissive din domeniul mediului s-a realizat cu unele abateri de la cadrul normativ», termene de examinare depășite și un «risc sporit de nerespectare a termenului de examinare și, ca urmare, aprobarea tacită a actelor permissive, chiar și în condițiile refuzului de eliberare a acestora» (pct. 4.2.1). Pentru un domeniu atât

de sensibil precum OMG, aprobarea unei activități prin simpla depășire a termenului ar fi inacceptabilă. Eliminarea unei entități interinstituționale de experți fără o alternativă echivalentă reprezintă o pierdere netă de capacitate națională de evaluare independentă și științifică.

4. Abrogarea anexelor privind evaluarea riscurilor și monitorizarea - anexele nr. 2, nr. 5 și nr. 6 la Legea 152/2022 se abrogă. Standardul aplicat de Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA) este real, dar nu înlocuiește nevoia unei metodologii naționale adaptate la agroecosistemele, gospodăriile ecologice și comunele din Republica Moldova. Deși proiectul prevede că Agenția de Mediu ține cont de «considerente socio-economice» la emiterea avizului (noul art. 14 alin. (9)), el nu stabilește nici o metodologie națională de evaluare a acestor riscuri și nu este însoțit de un studiu de impact - cu atât mai mult cu cât tocmai anexele tehnice care ofereau baza metodologică (anexele nr. 2, 5 și 6) se abrogă prin proiectul de act normativ. Statutul de țară liberă de OMG reprezintă astăzi un avantaj comercial real pentru exportul produselor convenționale și ecologice moldovenești pe piețele care plătesc un preț premium pentru astfel de produse, inclusiv în Uniunea Europeană. Contaminarea câmpurilor cu material modificat genetic ar submina acest avantaj, iar pierderea lui ar fi, în practică, ireversibilă.
5. Concentrarea competențelor privind produsele alimentare și furajele modificate genetic într-o autoritate de mediu - proiectul de act normativ transformă Agenția de Mediu în unica autoritate națională care emite avize pentru activitățile cu OMG, inclusiv pentru cele reglementate de Legea nr. 394/2023 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic. Siguranța alimentelor și a furajelor ține de competența **Agenciei Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA)**, nu al unei autorități de mediu. Chiar și cadrul actual păstrează un model interinstituțional: avizul de mediu, evaluarea științifică a Comisiei și înregistrarea la ANSA. Transferul deciziilor privind OMG-urile alimentare către o autoritate de mediu, fără implicarea structurii competente în siguranța alimentară, rupe logica separării și evitării dublării competențelor și slăbește controlul într-un domeniu care ține direct de sănătatea publică.
6. Participarea publicului rămâne formală - procedura de consultare se păstrează, dar obiectul ei se schimbă de la "autorizație" în "aviz". Dacă autorizația de bază este deja emisă la nivelul UE înainte ca publicul să se pronunțe asupra avizului național, observațiile cetățenilor, fermierilor și comunelor riscă să aibă o pondere practică redusă, chiar dacă termenul formal de 30 de zile este menținut.
7. Reducerea drastică a taxelor fără consolidarea controlului - taxele de autorizare scad de la 40 000 MDL la 5 000 de MDL și de la 2 000 MDL la 1 000 MDL, fără nicio măsură compensatorie de întărire a monitorizării post-admitere. De această modificare promovată prin proiectul de act normativ beneficiază direct operatorii de piață și importatorii iar riscurile rămân în sarcina fermierilor mici, producătorilor ecologici, comunelor și sistemului național de securitate biologică.
8. Absența unui studiu de impact asupra fermierilor mici și comunelor - nu am identificat, în materialele însoțitoare ale proiectului, un studiu de impact economic și social asupra fermierilor mici, producătorilor ecologici, apicultorilor și comunelor din vecinătatea eventualelor culturi modificate genetic. Interesele lor sunt luate în considerare doar indirect, prin motivele generale ale unor eventuale restricții teritoriale, fără un drept explicit de participare în procesul de luare a deciziei.
9. Dependența de semințe și pierderea suveranității asupra materialului semincer. Spre deosebire de semințele convenționale, soiurile modificate genetic comercializate sunt, de regulă, brevetate: fermierul nu are dreptul să reutilizeze propria recoltă pentru însămânțare, este obligat să cumpere semințe în fiecare sezon și poate fi expus răspunderii pentru contaminarea accidentală a terenurilor vecine. Pentru o țară cu o pondere mare de gospodării mici și cu o bază proprie de selecție și

producere a semințelor, aceasta înseamnă o dependență juridică și economică sporită față de un număr restrâns de furnizori externi, precum și un risc pentru diversitatea agricolă locală și pentru soiurile autohtone.

10. Dorim să subliniem că nu ne sunt cunoscute rezultate publice ale monitorizării prezenței materialului modificat genetic în câmpurile din Republica Moldova. Solicităm Ministerului Agriculturii și Agenției de Mediu să facă publice datele privind controalele efectuate și eventualele cazuri de prezență necontrolată a OMG depistate până în prezent. Dacă autoritățile nu pot demonstra că aplică eficient regulile actuale, care sunt mai stricte, nu este clar cum o slăbire a mecanismelor decizionale naționale ar îmbunătăți situația. Dimpotrivă, riscăm ca măsurile propuse să faciliteze răspândirea necontrolată a OMG-urilor, cu efecte negative în lanț asupra agriculturii tradiționale și a celei organice, asupra apiculturii și polenizatorilor, asupra faunei sălbatice. Procesul de aliniere la reglementările Uniunii Europene nu poate fi interpretat ca o renunțare unilaterală a statului la responsabilitatea sa în acest domeniu fundamental pentru țara noastră.

De altfel, incapacitatea de monitorizare a fost deja constatată de Curtea de Conturi: potrivit aceluiași raport de audit, «Agenția de Mediu, până în prezent, nu deține rapoarte privind emisiile de poluanți în aer, apă, sol și transferul de poluanți» (pct. 4.3.3), iar din prejudiciul cauzat mediului calculat de Inspectorat (897,2 mil. lei) a fost recuperat doar 0,7% (pct. 4.4.5). O autoritate care nu reușește să monitorizeze și să aplice regulile actuale nu poate prelua, credibil, un control suplimentar asupra OMG-urilor.

11. Proiectul de lege propus vine în contradicție cu obligațiile Republicii Moldova asumate prin Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea, prin Convenția privind diversitatea biologică, precum și prin amendamentul de la Almaty (2005) la Convenția de la Aarhus (1998) în privința asigurării participării publicului la luarea deciziilor în sfera OMG.

Adresăm autorilor proiectului următoarele întrebări, la care solicităm un răspuns scris și public:

1. Care este argumentarea pentru abrogarea moratoriului de 20 de ani, instituit de Parlament în 2022, în loc să fie menținut până la o decizie separată și documentată a Parlamentului?
2. Cine va evalua riscurile locale pentru comune, gospodăriile ecologice și terenurile învecinate, odată ce evaluarea de bază a riscurilor trece la EFSA?
3. De ce Comisia Națională pentru Securitate Biologică se lichidează, în loc să fie reformată sau consolidată într-un grup de cercetători și specialiști independenți cu experiență în domeniu, ca să fie asigurată adaptarea locală a deciziilor din domeniu? Dat fiind faptul, că decizia Comisiei Europene transmite împuternicirile privind controlului OMG către organelor naționale de control.
4. Cum vor putea observațiile publicului să influențeze real avizul național, dacă autorizația de bază este deja acordată la nivelul UE înainte de consultarea națională? Cum se asigură, în acest caz, respectarea cerințelor de participare publică prevăzute de Amendamentul de la Almaty (2005) la Convenția de la Aarhus, ratificată de RM în 1999
5. De ce reducerea taxelor de autorizare nu este însoțită de o consolidare a monitorizării și controlului post-admitere?
6. A fost realizat un studiu de impact asupra fermierilor mici și a producătorilor ecologici înainte de elaborarea proiectului? Dacă da, Vă rugăm să-l faceți public?

7. De ce proiectul nu a fost supus unei discuții prealabile cu organizațiile de mediu, asociațiile de fermieri, apicultori și alte grupuri interesate, având în vedere amploarea schimbărilor propuse?
8. Care este motivația echipei responsabile MAIA de a promova în procedură, o inițiativă legislativă cu un impact atât de mare pentru agricultura țării, în timp ce proiectul acesteia a acumulat sub 100 de vizualizări în două săptămâni pe pagina particip.gov.md și nu a primit nici un comentariu?
9. De ce funcțiile de evaluare a OMG sunt transferate integral Agenției de Mediu, care nu dispune de un laborator molecular-genetic și de expertiză proprie în biosecuritate?
10. De ce deciziile privind OMG-urile alimentare și furajere sunt concentrate la Agenția de Mediu, și nu la ANSA, autoritatea competentă în siguranța alimentelor?
11. Dat fiind că modificările Legii nr. 152/2022 intră în vigoare abia la 3 ani de la aderarea la UE, de ce se insistă asupra adoptării lor acum, fără o evaluare de impact prealabilă?

În baza celor de mai sus, solicităm:

1. Retragera completă a proiectului de lege nr. 667-MAIA-2026 în forma actuală.
2. Organizarea unei consultări publice reale, cu termeni rezonabili și cu publicarea prealabilă a tuturor documentelor relevante, înainte de orice relansare a inițiativei.
3. Implicarea Comisiei Naționale pentru Securitatea Biologică în elaborarea și discutarea proiectului de lege.
4. Menținerea moratorului privind cultivarea comercială a plantelor modificate genetic, până la instituirea unui mecanism național funcțional de restricționare sau interdicere teritorială (de tipul celui permis de Directiva (UE) 2015/412) și până la realizarea unei evaluări de impact independente, printr-o decizie separată și documentată a Parlamentului.
5. Evaluarea prezenței organismelor modificate genetic în câmpurile din Republica Moldova, publicarea rezultatelor, elaborarea și implementarea cu succes a unui plan de acțiuni pentru remediere.
6. Păstrarea Comisiei Naționale pentru Securitate Biologică, cu o eventuală reformă a componenței și atribuțiilor, cu includerea reprezentanților competenți din societatea civilă.
7. Elaborarea și publicarea unui studiu de impact economic și de mediu asupra fermierilor mici, producătorilor ecologici și comunelor, înainte de orice relansare a proiectului de act normativ.
8. Clarificarea explicită, în textul legii, a mecanismului prin care autoritățile naționale își păstrează o capacitate reală de decizie și control, nu doar un rol formal de emitere a unui aviz.
9. Instituirea unui grup de lucru permanent, cu participarea organizațiilor de mediu, asociațiilor de fermieri și experților independenți, pentru orice modificare viitoare a cadrului legal privind OMG-urile.
10. Păstrarea competenței Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) în privința produselor alimentare și furajelor modificate genetic, precum și menținerea unei evaluări științifice interinstituționale, distincte de simpla emitere a avizului de mediu.

Nu contestăm necesitatea alinierii cadrului normativ național la acquis-ul Uniunii Europene. Contestăm modul în care se propune această aliniere, prin eliminarea structurilor naționale de expertiză și a capacității reale de decizie, fără o compensare echivalentă și fără o consultare prealabilă a societății civile, a mediului academic, fermierilor, apicultorilor.

Modelul european nu presupune renunțarea statului la instrumentele naționale: chiar dacă autorizarea de bază este centralizată la nivelul UE, statele membre și-au păstrat dreptul de a restricționa sau interzice cultivarea OMG pe teritoriul lor (Directiva (UE) 2015/412) și structurile naționale de expertiză necesare pentru a fundamenta aceste decizii. Proiectul preia forma - avizul național - dar renunță la substanță - expertiza și capacitatea reală de decizie. Securitatea biologică, sănătatea solului și încrederea consumatorilor sunt bunuri publice care nu pot fi tratate ca simple obstacole administrative în calea armonizării legislative.

Rămânem deschiși unui dialog constructiv cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului și solicităm un răspuns scris în termen de 15 zile de la data prezentei.

Cu considerație,

A.O. Eco-Tiras

A.O. Pădurea Noastră

A.O. "Lumina Renașterii Omului - LuRenOm"

A.O. FIX ERA

A.O. Sustenabilitate

A.O. Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic

A.O. EcoStrategii

A.O. EcoVisio

A.O. S.E "BIOTICA"

A.O. CPIC Platforma

A.O. Gradina Moldovei

A.O World In Love

A.O. Parcurile Viitorului

A.O. Lupin

AO "Concordia"

AO. MOVCA

A.O. "EcoLocal" | Asociația Consumatorilor și Producătorilor Ecologici și Artizanalii din Moldova

AO Cutezatorul

AO Centrul de Dezvoltare Regională "SOL"

AO EcoContact

Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova

AO HelpAge Moldova

AO "Caroma Nord"

AO Centrul Național de Mediu

Fundația pentru Educație și Dezvoltare - Moldova (FED Moldova)

Academician Boris Boincean, Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor, Sectorul „Selecția”, Bălți

Ion Cazacu, expert-practician în agricultura ecologică, Permacultura-Sadovoe-Bălți-Zgurita-Drochia Soloneț-Suceava;

Группа компаний международного проекта “БиоПоле”, руководитель Сергей Салабаш.
[Centrul de antreprenoriat și politici economice CAPE](#)